

Обарање авиона Ф-86Д

Почетком 70-их година сада већ прошлог XX века, у *Југославији* је извршено планирано обарање авиона у лету. Наиме оборен је неупотребљив и за расход предвиђен авион **Ф-86Д**. Обарање је извршено самонавођеном ИЦ ракетом **К-13** лансираном са авиона **МиГ-21**.

У то време вежбе гађања у приближно реалним условима, вршене су и у другим земљама, али су цене оваквих вежби биле врло високе. У жељи да се појевтини обука, у Команди РВ и ПВО су дошли на идеју да се у лету као мета гађа „расходован“ авион (кога би пилот претходно напустио падобраном), а затим би га ловачки авион „заскочио“ и оборио.

Како је већ речено мета је био авион **Ф-86Д**, који је имао добар ауто-пилот и са кога је ради потпуно безбедног напуштања авиона скинута кабина. Такође, пре извршења задатка извршена је и припрема избацивог седишта, тако што је: *скинута сва непотребна опрема, извршена замена пиро-патрона, а у простор пакета за преживљавање стављено је олово, чија маса је требало да умањи G-дејство на пилота код напуштања авиона.*

Треба истаћи да је *капетан Сава Остојић* заменио и припадајући пилотски падобран спортским падобраном „*Паракомандер*“, да би пилот могао да направи дужу „задршку“ и да би могао да управља падобраном. Припрему авиона је све време стручно пратио *капетан Коцијан Антон*.

Пилот на авиону Ф-86Д, *капетан Тома Белошевић*, био је *спортски падобранац и пилот у Ваздухопловном савезу Југославије*. По ступању у активну службу у ЈНА, бива распоређен у

Ваздухопловни опитни центар (ВОЦ), као пробни падобранац, али и лети на авиону **J-20 Крагуј**. Када се због предстојећег задатка указала потреба за пилотом-падобранцем, **капетан Тома Белошевић**, убрзано се обучава за пилота на авиону **H-60 Гaleb**, а затим добија и неколико информативних летова на авиону **Ф-86Д**. Ради бољег увођења у ситуацију, **један од тих летова је**

извршен без поклопца кабине. Одмах потом, **пук Раде Милатовић**, пробни пилот **ВЗ „Мома Станојловић“** је из Батајнице прелетео авион у Титоград.

Може бити од интереса да се истакне да је још и пре наговештаја овог задатка, **капетан Тома Белошевић поднео захтев за демобилизацију и прелазак у ЈАТ**. Његов захтев је прихваћен, он је демобилисан и када је требало да се поменути задатак изврши, он је био у ЈАТ-у. **Међутим, Тома Белошевић је испоштовао дату реч и без обзира на сву ризичност, вратио се и успешно извршио овај задатак.**

У току непосредног извршења овог задатка **5. јула 1973. године, учествовала су четири пилота са три авиона**. У авиону-мети **Ф-86Д**, пилот уједно и падобранац је био **Тома Белошевић**,

у ловачком једноседу **МиГ-21** са кога је лансирана **ИЦ ракета К-13**, пилот је био **мајор Анте Шутало**. На двоседом авиону **МиГ-21**, летели су пилоти, **пуковник Бојан Савник** и **мајор Миленовић Момчило**. У овом лету пуковник Савник је пилотирао авионом, а мајор Миленовић је био у улози сниматеља камером. Треба поменути да су као посматрачи (без интервенција) у авиону **H-60 Гaleb**, на мањој висини летели и **пуковник Франц Рупник** и

генерал-мајор Златко Рендулић, док је на земаљској радио станици на обали мора био командир опитне авио-групе, *потпуковник Владо Крмељ*.

*Сва три авиона, Ф-86Д и два МиГ-21 полетела су са аеродрома у Титограду и на висини од око 5000 метара прешли су у хоризонтални лет. Потпуковнику Крмељу (на земљи) јавили су да је сумаглица доста јака и да капетан *Тома Белошевић* због скинуте кабине има доста јако „шуштање“ у слушалицама (што омета радио везу), али да се лет наставља.*

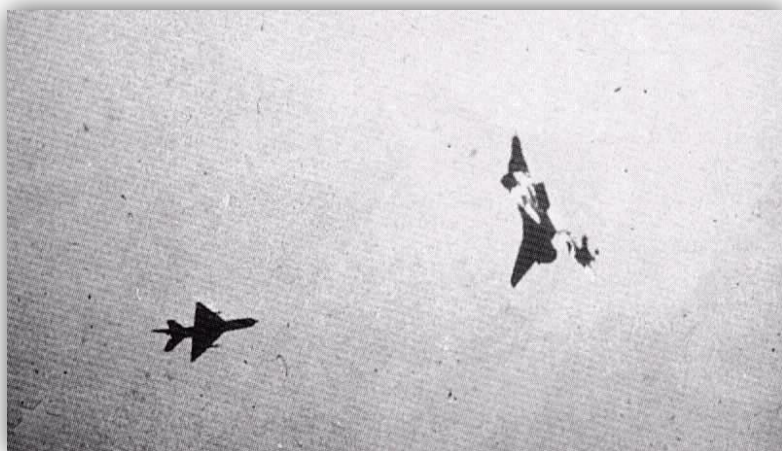
Једносед МиГ-21, са пилотом Антом Шуталом, већ се поставио иза Ф-86Д са пилотом Белошевићем, док је МиГ-21 са Савником и Миленовићем, био иза и са стране под углом од приближно 45 степени у односу на Ф-86Д.

Убрзо, Анте Шутало јавља да *има циљ „у захвату“*.

Владо Крмељ пита да ли је пилот искочио?

Бојан Савник одговара: *„Јесте, искочио је и видимо да је отворио падобран!“*

Крмељ је командовао: *„Можете да отворите ватру!“*

Анте Шутало отвара ватру и обара авион, коме је прво отпао хоризонтални реп, а затим је у пламену пао у море.

Командир 127. Суперсоничне ескадриле **мајор Момчило Миленовић** је из задње кабине авиона МиГ-21 камером снимао читав процес обарања овог авиона, а визуелним посматрањем, уочио је низ релевантних података и дао врло леп опис догађаја.

По активирању „система за спасавање“, седиште и пилот су избачени иза авиона. Тома Белошевић се ослободио седишних веза и наставио је путању слободним падом од око 2000 метара. Када се нашао на висини 2500/3000 метара, отворио је падобран-Паракомандер и наставио планирајући лет. Приземљио се на обалу у непосредној близини земаљске радио станице, односно **Владе Крмеља.**

Само лансирање ракете односно обарање авиона извршено је на висини 5000 метара на растојању од око 3 километра и при брзини 850 километара на сат.

Владимир Милошевић аутор ове приче је рођен у **Новом Саду** 21. јануара 1938. године. Дипломирао је, магистрирао и докторирао на **Машинском факултету Универзитета у Београду**. Завршио је и **ШРО** за ваздухопловно-техничког официра, а на **ВВА** у Задру је стекао и звање **војног пилота**. Средином 70-их је боравио у Француској на специјализацији, где је стекао звање **опитног инжењера-пилота**. Службовао је у ВОЦ-у, на Војној академији у Жаркову, а био је и **проректор за наставу на Универзитету одбране ВЈ**. Пензионисан је у чину **пуковника авијације 1994. године**. Учествовао је у истраживању и развоју више типова летелица у нашем ваздухопловству. Аутор је више десетина стручних и научних радова, публикација, уџбеника и монографија. На Машинском факултету БУ је био биран у звање **ванредног професора**, док је на Полицијској академији био у звању **редовног професора** до 2003. године. Са породицом живи у Београду.

Фотографије:

1. **Ф-86Д**, извор за фото:

http://www.mycity-military.com/imgs2/52022_81458016_14088.jpg

2. **Падобран „Паракомандер“**, извор за фото:

http://www.seniorskydivers.com/data/kuvat/cache/20102005_18-57-58_0016a.jpg-1000x1000.jpg

3. **Ф-86Д на стајанци**. Извор за фото:

http://www.mycity-military.com/imgs2/133465_144988387_114%20%281%29.jpg

4. **МиГ-21 наоружан ракетама К-13 и Р-60**. Извор за фото: http://www.mycity-military.com/imgs2/139317_52023893_Mig%2021%20...SFRJ%20sa%20R%2060%20...%20i%20K13%20%2C%2C%20VV%2C.jpg

5. **Полетање**. Извор за фото:

http://www.muzejrv.mod.gov.rs/pages_files/partexpo/f86_files/images/f86d-03.jpg

6. **Гађање (НАПОМЕНА! Фотографије је само илустрација за текст. Иначе на слици је дејство МиГ-21 на авион Мираж током египатско-израелског рата...**

Извор за фото: <http://www.egfighters.freehosting.net/mig21vs Mirageiii.jpg>